

13. december 2017

Sagsnr.
2017-0397195

Notat om forbud mod registrering af arbejdsløses politiske aktiviteter

Dokumentnr.
2017-0397195-2

Baggrund

Dette notat er uarbejdet som følge af, at Enhedslisten ønsker at fremsætte følgende medlemsforslag på BIU d. 18. december 2017:

Sagsbehandler
Berith V. Jensen

Forbud mod registrering af arbejdsløses politiske aktiviteter:

- *At jobcentre ikke må registrere og indhente oplysninger om borgeres politiske aktiviteter.*

Forvaltningens vurdering af forslaget:

Som det fremgår af forslaget, så indeholder Enhedslistens medlemsforslag 2 forbud, nemlig et forbud mod:

- 1) at **indhente** oplysninger om borgeres politiske aktiviteter
- 2) at **registrere** oplysningerne om borgeres politiske aktiviteter.

Ad 1) Indhentning af oplysninger om en borgers politiske aktiviteter

Det vil ikke være lovligt at indføre et generelt forbud mod, at forvaltningen indhenter oplysninger om en borgers politiske aktiviteter, idet sådanne oplysninger kan være nødvendige, og dermed saglige for forvaltningens myndighedsudøvelse. Ligeledes må forvaltningen gøre brug af sådanne oplysninger, såfremt oplysningerne er offentliggjort af borgeren selv.

Forvaltningen må således efter reglerne om god databehandlingskik i persondataloven gerne indhente oplysninger om, at en borger engagerer sig i foreningsaktiviteter, herunder foreninger med politisk sigte, såfremt denne oplysning efter en konkret vurdering bidrager til fx at afdække borgerens ressourcer og kompetencer, som kan være relevante i forhold til jobfunktioner på arbejdsmarkedet, eller hvis oplysningen er nødvendig for at fastslå borgerens retskrav på offentlige ydelser.

Såfremt forvaltningen ikke indhenter ovennævnte personoplysninger elektronisk, men fx indhenter dem mundtligt/telefonisk, så vil forvaltningen efter den uskrevne forvaltningsretlige retsgrundsætning om ”officialprincippet” ligeledes kunne indhente og anvende de

oplysninger som er nødvendige og tilstrækkelige til at kunne træffe en afgørelse.

Ad 2) Registrering af oplysninger om en borgers politiske aktiviteter

Registreringen af de ovennævnte aktiviteter skal ske i neutrale vendinger, da det ikke er sagligt og relevant – og dermed heller ikke lovligt - for forvaltningens myndighedsudøvelse at lægge vægt på oplysninger om en borgers politiske tilhørsforhold eller politiske overbevisning.

Det vil alene være oplysninger om den politiske aktivitets omfang, der kan være saglig og relevant for forvaltningens myndighedsudøvelse. Forvaltningen skal derfor ved registreringen af oplysningen på borgerens sag beskrive aktivitetens omgang samt evt. beskrive selve aktiviteten/aktivitetens karakter i neutrale vendinger, fx som frivilligt arbejde, foreningsarbejde el.lign.

Såfremt Enhedslistens forslag skal kunne behandles på BIU-mødet den 18. december 2017 bør det derfor omformuleres til fx følgende:

Forbud mod registrering af arbejdsløses politiske aktiviteter:

- *I de tilfælde hvor jobcentre til brug for deres sagsbehandling har brug for at indhente oplysninger om en borgers politiske aktiviteter, skal beskrivelsen af borgerens politiske aktiviteter ske i neutrale vendinger.*

Begrundelsen for de ovennævnte vurderinger

Kommunerne har et ansvar for at sikre, at myndighedsudøvelsen sker i overensstemmelse med de gældende lovregler og forvaltningsretlige principper, og at offentlige ydelser til en borger udbetales korrekt efter de gældende lovregler herom.

Forvaltningen er derfor forpligtet til som led i sin myndighedsudøvelse at indhente de oplysninger om en borger, som er nødvendige og tilstrækkelige til at forvaltningen kan foretage en vurdering af, om borgeren er omfattet af reglerne, og derfor er berettiget til/har et retskrav på den pågældende ydelse.

Hvilke oplysninger det er nødvendigt og tilstrækkeligt at indhente, må vurderes konkret af den ansvarlige myndighed i det enkelte tilfælde.

I det omfang forvaltningen indhenter og behandler oplysninger om en borger elektronisk, er denne behandling omfattet af persondatalovens regler.

Det følger af persondatalovens § 5, der omhandler god databehandlingsskik, saglighed og proportionalitet, at det er et grundlæggende krav, at offentlige myndigheder ikke må behandle, herunder registrere, eller have adgang til oplysninger, som myndigheden ikke har behov for i forbindelse med deres konkrete myndighedsudøvelse.

I persondatalovens § 7, der omhandler behandling af følsomme personoplysninger, herunder oplysninger om politisk overbevisning, findes der en særregel i § 7, stk. 8, der indeholder et generelt forbud for den offentlige forvaltning om at føre edb-registre med oplysninger om politiske forhold, som ikke er offentligt tilgængelige.

Ifølge ombudsmanden så begrænses myndighedernes frie behandling af personoplysninger, der er offentligt tilgængelige, dog af persondatalovens § 5 om god databehandlingsskik. Dvs. at selv om en personoplysning er offentlig tilgængelig, så må myndigheder kun behandle personoplysningen, hvis det er sagligt, og oplysningerne er relevante for sagen.

Anvendelse af de ovennævnte bestemmelser i persondataloven kan inden for BIF's område illustreres med følgende eksempel.

Ifølge beskæftigelseslovgivningen er forvaltningen forpligtet til at afdække en borgers ressourcer/rådighed for arbejdsmarkedet.

Hvis en borger på kontanthjælp oplyser, at vedkommende har frivilligt arbejde i en politisk forening, så er forvaltningen forpligtet til som led i sin vurdering af, om borgeren er berettiget til fortsat at få udbetalt kontanthjælp efter aktivlovens § 11, at afdække, om omfanget af den frivillige aktivitet skønnes at være forenelig med, at borgeren skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet efter reglerne i aktivlovens § 13.

Derimod er det ikke relevant for forvaltningens rådighedsvurdering, hvilken karakter/formål den frivillige aktivitet i foreningen har.

Konklusion

På baggrund af ovenstående kan det derfor konkluderes, at der ikke kan indføres et generelt forbud mod, at forvaltningen indhenter oplysninger om en borgers politiske aktiviteter, idet oplysningerne fx kan være nødvendige for forvaltningens vurdering af, om borgeren har et retskrav på offentlig ydelse. Ligeledes må forvaltningen gøre brug af sådanne oplysninger, såfremt oplysningerne er offentliggjort af borgeren selv.

Da det alene er oplysninger om den politiske aktivitets omfang, der er saglig og relevant for forvaltningens vurdering, er forvaltningen ved registreringen af oplysningen på borgerens sag, forpligtet til alene at

dokumentere aktivitetens omgang samt at beskrive selve aktiviteten/aktivitetens karakter i neutrale vendinger, fx som frivilligt arbejde, foreningsarbejde el.lign.

Jeg henviser endvidere til følgende 2 svar fra Beskæftigelsesministeren til Folketingets Beskæftigelsesudvalg, hvori nævnes følgende;

Spørgsmål 7, januar 2012

"Det fremgår af vejledningen til bekendtgørelse om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne, at kommunen kun skal indhente oplysninger om borgeren, som er relevante for sagen. Det er således kun de oplysninger, der er relevante i forhold til borgerens arbejdsevne og mulighederne for, at arbejdsevnen kan udvikles, der skal indhentes.

Det beror på en konkret vurdering, hvornår en oplysning om en borger er relevant at medtage i en ressourceprofil"

Spørgsmål 144 1. marts 2012

Jeg nævnte i min besvarelse af spørgsmål nr. 7, at der kun må indhentes oplysninger til ressourceprofilen, som er relevante for at kunne vurdere borgerens arbejdsevne og mulighederne for at udvikle arbejdsevnen, og at det beror på en konkret vurdering, hvilke oplysninger der er relevante.

På samme måde fremgår det af Datatilsynets udtalelse, at det må vurderes konkret af den ansvarlige myndighed i det enkelte tilfælde, hvilke oplysninger der er nødvendige at registrere. Det fremgår ligeledes, at der ikke for den offentlige forvaltning må føres edb-registre med oplysninger om politiske forhold, som ikke er offentligt tilgængelige.

Arbejdsmarkedsstyrelsens oplyser, at det efter styrelsens vurdering ikke i forbindelse med beskrivelserne under de forskellige elementer i ressourceprofilen kan være relevant og dermed lovligt at registrere oplysninger om en borgers politiske tilhørsforhold eller politiske overbevisning.

Det forhold, at en borger engagerer sig i foreningsaktiviteter, herunder foreninger med politisk sigte, kan imidlertid efter en konkret vurdering bidrage til at afdække borgerens ressourcer og kompetencer, som kan være relevante i forhold til jobfunktioner på arbejdsmarkedet. I så fald skal disse aktiviteter beskrives neutralt.

Lovgrundlaget

I denne sag er følgende bestemmelser i persondataloven relevant at inddrage.

§ 5, der omhandler god databehandlings skik, og som bl.a. indeholder følgende bestemmelser:

”Stk. 2. Indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål.

Stk. 3. Oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles....”

Denne bestemmelse giver således forvaltningen lovmæssig hjemmel til at forvaltningen må indhente oplysninger om, at en borger engagerer sig i foreningsaktiviteter, herunder foreninger med politisk sigte, såfremt denne oplysning efter en konkret vurdering bidrager til fx at afdække borgerens ressourcer og kompetencer, som kan være relevante i forhold til jobfunktioner på arbejdsmarkedet, eller hvis oplysningen er nødvendig for at fastslå borgerens retskrav på offentlige ydelser.

Ud over denne generelle regel om god databehandlingskik, indeholder persondataloven også mere specifikke regler, som giver offentlige myndigheder mulighed for at registrere personoplysninger af både ikke-personfølsom og personfølsom karakter, og som er nødvendige som led i myndighedsudøvelsen.

I denne sag er især reglen i persondatalovens § 7 relevant, da denne bestemmelse bl.a. omhandler behandlingen af oplysninger om politiske forhold. Denne bestemmelse har følgende ordlyd;

§ 7. Der må ikke behandles oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbredsmæssige og seksuelle forhold.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis

- 1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling,*
- 2) behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser i tilfælde, hvor den pågældende ikke fysisk eller juridisk er i stand til at give sit samtykke,*
- 3) behandlingen vedrører oplysninger, som er blevet offentliggjort af den registrerede, eller*
- 4) behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.*

Stk. 8. For den offentlige forvaltning må der ikke føres edb-registre med oplysninger om politiske forhold, som ikke er offentligt tilgængelige.

Det skal for fuldstændighedens skyld nævnes, at såfremt forvaltningen ikke indhenter personoplysningerne elektronisk, men fx indhenter dem mundtligt/telefonisk, så vil forvaltningen efter den uskrevne forvaltningsretlige retsgrundsætning om ”officialprincippet” ligeledes være forpligtet til kun at indhente og anvende de nødvendige og tilstrækkelige oplysninger, der skal være til stede for at kunne træffe en afgørelse.